

Socialmedicinsk tidskrift

Redaktion
Ingvar Karlberg, redaktör och ansv. utg.
Viveca Larsson, redaktionssekreterare

Socialmedicinsk tidskrifts styrelse/nät-
verk
Peter Allebeck
Kristina Alexandersson
Preben Bendtsen
Kerstin Ekberg
Jan Ekholm
Gunnel Hensing
Sven-Olof Isacson
Leif Svanström
Ragnar Westerling

Åttioförsta årgången nr 4 2004

Är reformer i hälso- och sjukvården möjliga?

Den stora krisen i hälso- och sjukvården närmar sig. Andelen äldre ökar, många är friska men många behöver vård och behandling. Antalet personer äldre än 90 har ökat från 10 till 70 tusen på 40 år. En fjärdedel av dessa behöver vård pga demens liksom många mellan 75 och 90. En ökande grupp yngre står pga ohälsa utanför arbetsmarknaden.

Födelsehalten toppade på 140 tusen födda för hundra år sedan och minskar sedan dess. Färre händer i vården, ökad konkurrens om arbetskraften med andra sektorer betyder ökade lönekostnader. Finansieringsformen är oväsentlig, resursen måste tas från samhällets gemensamma kaka. Vi får minskad tillgänglighet, definitiv bortprioritering av många möjliga åtgärder och ökade egenavgifter med regressiva effekter och ökad ojämlikhet.

Reformer i sjukvården sker endast under galgen. Motkrafterna är så starka att avgörande förändringar i organisation och metoder är omöjliga under normala förhållanden. Befintliga institutioner och intressegrupper har både skäl och resurser att med stor kraft motsätta sig förändringar.

Konsekvensen är att det fordras en politisk eller ekonomisk chock för att starta en reform. En sådan chock kan vara en ekonomisk kris, politiskt maktskifte, en skandal till följd av dålig tillgänglighet eller en strejk bland personalen. Skall vi uppleva chocken först eller går det att genomföra förändringar utan kris? Idag är svaret på den sista frågan nej.

Ingvar Karlberg
Redaktör